УДК 334.72

СЛІПКО С.Г.
магістрантка, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ЧУМАЧЕНКО О.Г.
к.е.н., доцент, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РИНКУ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ

Злиття та поглинання – один із процесів ринкової трансформації бізнесу, що заслуговує постійної уваги як практиків так і теоретиків в їх системній взаємодії.

Злиття та поглинання (M&A) визначається як консолідація компаній. Диференціюють два терміни, злиття - це поєднання двох компаній, щоб утворити одну, тоді як поглинання - одна компанія, яка переходить у володіння до іншої. M&A - один із основних аспектів корпоративного фінансування. Як правило, логіка M&A аргументується тим, що дві окремі компанії разом створюють більший синергічний ефект ніж індивідуальна позиція.

Залежно від характеру злиття (інтеграції) виділяють наступні види злиття компаній:

- Горизонтальне злиття - це об'єднання двох фірм, які виробляють однаковий тип товару чи надають однакові послуги. Переваги: збільшення конкурентоспроможності.
- Вертикальне злиття - це злиття в єдину фірму двох або кілька фірм, які здійснюють різні стадії виробництва продукту, це може бути злиття підприємства з його постачальником сировини чи споживачем продукції.
- Паралельне злиття компаній - об'єднання компаній, що випускають взаємопов'язані товари. Наприклад, об'єднання фірми, що виробляє комп'ютери, з фірмою, що виробляє комплектуючі для комп'ютерів. Переваги: концентрація технологічного процесу виробництва в межах однієї компанії, можливість оптимізації витрат виробництва, збільшення рентабельності нової компанії (в порівнянні сумою рентабельності компаній, які брали участь у злитті).
- Конгломератні (кругові) злиття компаній - об'єднання компаній, не пов'язаних між собою певними виробничими або збутовими відносинами. Злиття такого типу - злиття фірми однієї галузі з фірмою іншої галузі, яка не є ні постачальником, ні споживачем, ні конкурентом. Вигода від такого злиття не очевидна і залежить від конкретної ситуації.
- Реорганізація компаній - об'єднання компаній, задіяних в різних сферах бізнесу. Вигода від такого злиття також залежить від конкретної ситуації.

Досліджуючи ринок України ми дійшли наступних висновків: у 2018 році кількість угод на ринку M & A в Україні зросла на 19% - до 80 угод; при цьому їх сукупна вартість перевищила $ 1800 млн, що на 78% вище показника попереднього року.

Іноземні інвестори демонструють зростаючий інтерес до України. Так, протягом 2018 іноземними інвесторами було укладено близько третини угод

(25 угод), що на 47% більше ніж у 2017 році. Сукупний обсяг іноземних інвестицій в українські компанії склав 508 млн дол. США. Важливим є те, що майже половина всіх іноземних інвесторів в 2018 році є новими гравцями на українському ринку, що свідчить про зростання довіри до української економіки та інвестиційного клімату. Найбільш активними іноземними інвесторами в Україні були інвестори з Близького Сходу і Європи, на які разом припадає 83% від загальної вартості угод. При цьому, чемпіоном по залученню міжнародних інвестицій став агросектор, на який припало 72% загальної вартості залучених іноземних інвестицій [1].

Наведемо приклади найбільш резонансних угод 2019 року:

•Згідно з рішенням АМКУ власник мережі ProStor через свою дочірню компанію Ringside Limited придбає акції Giancintoco Holdings Limited. Таким чином він забезпечує собі більше 50% голосів в управлінні компанії. Остання являється одноосібним власником ТОВ Суматра-ЛТД, що в свою чергу володіє мережею Космо, яку розвиває інвестфонд SigmaBleyzer. Сума угоди не розголошується, але припускають близько USD 15 млн. [2].

•Прес-центр Dragon Capital офіційно заявив, що продає свою частку в компанії «Чумак». Покупець – найбільша в Азії агропромислова компанія – Wilmar International. АМКУ надав дозвіл компанії «Flottotrade Limited» на придбання акцій «Crestone Investments Limited» (травень 2019 року). Таким чином покупець забезпечив собі перевищення 50% голосів на керівному рівні компанії [3].

Найбільш активні галузі для M&A у 2019 році: інформаційні технології (IT); харчове та сільське господарство (агробізнес); відновлювана енергетика; енергогенеруючі та енергорозподільчі компанії; легка промисловість; транспорт та інфраструктура; фармацевтична промисловість; електронна комерція.

Таблиця 1

Угоди M&A в Україні у 2018 році:

Новий власник	Придбаний об'єкт	Галузь:	Частка, %:	Сума угоди, $ млн :	Період, 2018:
Development Construction Holding	Дніпровський металургійний завод	Металургія	97.73	106	Березень
Sarantis	Ергопа (фабрика товарів для дому).	Промисловість	90	20	Травень
Rozetka	EVO company	Онлайн рітейл	100	15	Серпень
Saudi Agricultural & Livestock Investment Company	МРІЯ агрохолдинг	Агро	100	242	Вересень
TAS GROUP	Завод «Кузня на Рибальському».	Машинобудування.	100	300	Вересень
Fairfax Financial	AXA Group.	Фінансові послуги	100	25	Жовтень

Джерело: складено автором на основі [4]

Важливими стримуючими факторами на ринку M&A є недостатні інвестиції в розвиток інфраструктурних проектів та модернізацію логістичних об'єктів: морських портів, залізниць, автомагістралей. Незадовільний технічний стан цих об'єктів знижує інвестиційну привабливість і експортний потенціал всіх секторів економіки, зокрема, для іноземного інвестора.

Тим часом, в період турбулентності на світових ринках Україна має значні можливості для розвитку ринку злиттів і поглинань. В цьому випадку українські компанії можуть отримати не тільки доступну кредитну лінію, що дозволяє фінансувати проекти капітального будівництва та розвитку бізнесу, а й досвід іноземного інвестора. Це також відкриває доступ до нових технологій і зарубіжних ринків.

Маючи висококваліфіковану і відносно дешеву робочу силу, а також галузі з високим потенціалом і достатньою прибутковістю, Україна могла б активніше залучати кошти іноземних інвесторів на свої ринки [1].

Список використаних джерел:

1. Угоди M&A в Україні: чи варто очікувати зростання в 2019 [Електронний ресурс] // KPMG. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://home.kpmg/ua/uk/home/media/press-releases/2019/02/ugodi-ma-v-ukraini.html.

2. PROSTOR КУПУЄ КОСМО ТА ОБГАНЯЄ WATSONS [Електронний ресурс] // M&A Ukraine. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://mergers.com.ua/ua/m-and-a-analysis/news/retail/528-prostor-buys-kosmo.

3. ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ТА ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ [Електронний ресурс] // M&A Ukraine. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://mergers.com.ua/ua/m-and-a-analysis/news/agriculture/525-chumak-dragon-capital.

4. ТОП 10 M&A УГОД. УКРАЇНА | 2018 [Електронний ресурс] // M&A Ukraine. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://mergers.com.ua/images/infographics/10-Most-Prominent-M-A-Deals-in-Ukraine-in-2018-Ua.pdf.